

Aktuální problematika stylistiky

Úvod: Stylistika, která je v současné době převážně pojímána jako dílčí lingvistická disciplína (i když může mít také orientaci literárněvědnou), završuje poznání jazyka. Předmětem zkoumání je jazyk v komunikační funkci a stylová rozmanitost textů.

Současná stylistika češtiny řeší tuto aktuální tematiku:

1. sleduje existenci stylové rozmanitosti společenské, politické, žurnalistické, odborné, ekonomické a jiné komunikace,
2. zaměřuje se na výzkum a popis objektivních vyjadřovacích stylů, zvláště stylů funkčních, a to primárních i sekundárních,
3. sleduje, jak se mění komunikační situace a jí odpovídající komunikační potřeby společnosti,
4. sleduje vyvíjející se stylovou hodnotu výrazových prostředků, zvl. spisovných jazykových prostředků, vyvíjející se proces příznakovosti a nepříznakovosti (zvl. sleduje proces stylové neutralizace),
5. zachycuje překračování a míšení stylových norem a existenci průnikových pásem funkčních stylů,
6. sleduje a odráží kontakty ve stylistickém výzkumu ve slavistice.

Ad 2) Výrazné místo ve výzkumu funkčních stylů přísluší funkčnímu stylu odbornému a stylu publicistickému (žurnalistickému).

Styl odborný rozvíjí a popularizuje odborné poznání v různých vědních oborech a v závislosti na něm se rozvíjí i sekundární styl učební.

Styl publicistický plní závažné společenské poslání – texty plní funkci informativní a persvazivní. Ve srovnání s ostatními funkčními styly je nejvýrazněji dynamický, progresivní, odráží vývoj jazyka a vzhledem k široké publicitě publicistických textů má publicistický styl největší vliv na jazykové povědomí uživatelů jazyka.

Ze stylů sekundárních je v posledních letech a v současnosti věnována pozornost stylu reklamnímu (viz: Čechová, M., Krčmová, M., Minářová, E. Současná stylistika, 2008, s. 275 – 279) a stylu církevní komunikace (neboli stylu náboženskému / církevnímu / duchovnímu / sakrálnímu / religióznímu – terminologická rozkolísanost). V minulosti nebyla stylu náboženské komunikace věnována náležitá badatelská pozornost (jen s výjimkou textů kázání, a to v souvislosti s diachronním vývojem jazyka).

Ad 3) Všimá si nových stylových druhů jazykové (verbální) komunikace – viz e-mail, SMS, zaměřuje se na nové rozvíjející se vyjadřovací styly.

Ad 4) Stylistika zachycuje současný vývoj ve stylových vrstvách a nastávající posun ve stylových charakteristikách jazykových prostředků. Současná stylistická teorie zachycuje proces přehodnocení stylistických charakteristik, odrážející se ve stylové normě, posléze pak v jazykové normě. (Vývoj v jazyce bývá mj. poznamenán i změnami ve stylových charakteristikách jazykových prostředků. (To vše nachází během doby odraz v nových kodifikačních úpravách.)

Ad 5) Viz blíže Současná stylistika, kap. XIII Průniková pásma funkčních stylů). Sledují se přesahy mezi styly, prolínání stylů a uplatňování intertextovosti.

Ad 6) Viz blíže Současná stylistika, kap. I, 8.